

ΣΤΟ ΠΕΡΙΘΩΡΙΟ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Η ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑ ΕΝΟΣ ΠΡΟΒΗΓΚΙΑΝΟΥ ΤΡΟΒΑΔΟΥΡΟΥ ΜΕ ΜΙΑ ΕΛΛΗΝΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

‘Η ζωή του Πιέρ Βιντάλ, ‘Η έξωφρενικές τρέλλες του. ‘Ερωτευμένος μ’ όλες τις γυναίκες της ύψηλιου. Στην Κύπρο. ‘Ο γάμος του και τὸ ρεζιλίκι του. Ξύλο και τῶν γονέων. ‘Ο θάνατός του.

Ο Πιέρ Βιντάλ παρέμεινε στην ‘Ιστορία όχι μονάχα ως ένας από τους καλύτερους Προβηγκιανούς τροβαδούρους του 1Β’ αιώνας, αλλά και ως ένας από τους πιο ανισορρόπους ιππότες της εποχής του, πραγματικῶς πρόδρομος του Δὸν Κιχώτη. ‘Ο ποιητῆς αὐτὸς ἀντιπροσωπεύει ἕνα παράξενο κράμα εὐφυΐας και ἀνοησίας, σοφίας και ἐπιπολαιότητος, λεπτῶν τρόπων και ματαιοδόξου κομπορημοσύνης. Τοῦ ἄξιζαν και τὸ... ξύλο πού ἔφαγε κατ’ ἐπανάληψιν και τὰ ἐγκώμια πού του ἀπένειμαν οἱ σύγχρονοὶ του μετὰ τὸν θάνατό του. ‘Ωστόσο, πρέπει νὰ ὁμολογήσουμε ὅτι ὁ αὐλικὸς αὐτὸς γελωτοποιὸς, παρ’ ὅλες τὶς τρέλλες του, δικαιούται μιάς τιμητικῆς θέσεως στοὺς πάνθεο τῶν μεγάλων ἐραστῶν.

‘Ο Βιντάλ γεννήθηκε στην Ίουλουζη, ἀπὸ μιά ταπεινὴ οἰκογένεια. ‘Ο ἀφέντης ὁμῶς τοῦ πατέρα του μάντευσε τὶς μεγάλες του πνευματικῆς ικανότητες και τὸν ἐσπούδασε με δικὰ του ἐξοδα. Τὸ ποιητικὸ ταλέντο τοῦ Βιντάλ ἐξεδηλώθη ἀπὸ νωρὶς. Σὲ ἡλικία εἴκοσι ἐτῶν, ὁ τροβαδούρος αὐτὸς μπορούσε νὰ εἶνε περήφανος γιὰ τὶς ἀμέτρητες ἐρωτικῆς ἐπιτυχίες του, τὶς ὁποῖες χρωστούσε κυρίως στὰ περιπαθῆ τραγούδια του και στὴν γλυκεῖα φωνή του. Καμιά γυναίκα δὲν μπορούσε νὰ τὸν ἀκούση χωρὶς νὰ συγκινηθῆ. Τὸ εὐτύχημα, ὁμῶς, γιὰ τὸν Βιντάλ ἦταν πού δὲν ἤξερε νὰ σὺγκρατῆσθαι τῆ γλώσσα του. Εἶχε τὴν μανία νὰ ἀφηγητῆται στὸν πρῶτο τυχόντα τὶς ἐρωτικῆς του περιπέτειες, ἀδιαφορῶντας ἂν κατ’ αὐτὸν τὸν τρόπο ἐξέθετε γυναίκες ἐκ τῶν ὁποίων ἡ περισσότερες ἦσαν παντρεμένες. Μιά μέρα, ὁμῶς, τιμωρήθηκε αὐστηρὰ γιὰ τὴν ἀθυροστομία του: ‘Ενας ἀπὸ τοὺς ἀπατηθέντας συζύγους, παραφύλαξε τὸν τροβαδούρο σ’ ἕναν ἐρημικὸ δρόμο και... τοῦ τρύπησε τὴ γλώσσα με μιά βελόνα, γιὰ νὰ τὸν μάθη νὰ μὴν ἐκθέτῃ τὴν ὑπόληψιν τῆς γυναίκας του. ‘Ο Βιντάλ κατέφυγε τότε στὸν πύργο τοῦ ἱππότη ‘Υγκ ντέ Μπῶ, ὁ ὁποῖος ἀγαποῦσε και προστάτευε τοὺς ποιητὰς και ὁ ὁποῖος περιποιήθηκε τὸν φιλοξενοῦμένον του τόσο καλά, ὥστε τὸν γιάτρεψε τελείως μέσα σὲ λίγες μέρες.

***
Στὸν πύργο τοῦ ‘Υγκ, ὁ Βιντάλ ἐγνώρισε τὸν Μπαρράλ, ἄρχοντα τῆς Μασσαλίας και τὴν σύζυγόν του ‘Αζελαΐδα, ξακουστὴ σ’ ὅλη τὴν περιφέρεια γιὰ τὴν ὠμορφιά της και τὴν ἐξυπνάδα της. Εἶχε δηλαδὴ ὅτι ἐχρειάζετο γιὰ ν’ ἀνάψῃ ἐρωτικὴ πυρκαϊὰ στὰ στήθη τοῦ τροβαδούρου. Καὶ ἡ ἀλήθεια εἶνε ὅτι Βιντάλ ἐφαντάσθη στὴν ἀρχὴ ὅτι δὲν θὰ ἐδυσκολεύετο διόλου νὰ κατακτήσῃ τὴν ὠραία ‘Αζελαΐδα. ‘Ο Μπαρράλ, ὁποῖος ἀγαποῦσε τοὺς ποιητὰς, τὸν προσκάλεσε νὰ μείνῃ και στὸν δικὸν του πύργο και ἡ φιλάρεσκος ‘Αζελαΐς ἀφῆνε τὸν Βιντάλ νὰ ἐξυμνῆ τὰ κάλλη της γραπτῶς και προφορικῶς. Συχνὰ ὁ Βιντάλ ἐμάλλωνε μετὰ τὴν δέσποινα τῶν λογισμῶν του εἴτε ἐπειδὴ δὲν ἤθελε νὰ τοῦ δώσῃ ἕνα τριαντάφυλλο ἀπὸ τὸ μπουκετάκι, πού εἶχε πάντοτε στὸ στήθος της εἴτε ἐπειδὴ δὲν φοροῦσε τὴν μεταξωτὴ ἐσάρτα της, ὅπως ἤθελε ἐκεῖνος.

Κι’ ὁ πυργοδεσπότης, ὁ ὁποῖος ἤξερε ὅτι ὁ φιλοξενοῦμένος του ἐρωτοτροποῦσε μετὰ τὴν γυναίκα του, ἐπενέβαινε γελῶντας γιὰ νὰ τοὺς συμβιάσῃ!

Καὶ ἡ ὠραία αὐτὴ ζωὴ θὰ βραστοῦσε πολὺ καιρὸ, ἂν ὁ ἄμυαλος ποιητῆς δὲν ἔκανε μιά τρέλλα. ‘Ο Βιντάλ πίστεψε μετὰ τὰ σωστὰ του ὅτι ἡ ‘Αζελαΐς τὸν εἶχε ἀγαπήσει. Καὶ, μιά νύχτα πού ὁ Μπαρράλ ἔλειπε ἀπὸ τὸν πύργο, μπῆκε στὸ δωμάτιο τῆς ‘Αζελαΐδος, ἡ ὁποία κοιμότανε ἀμέριμνη, ἔγειρε πάνω της και τὴν φίλησε. ‘Η πυργοδέσποινα ἐξύπνησε και ὅταν τὸν εἶδε μπροστὰ της, ἔβαλε τὶς φωνές. Οἱ ὑπηρέτες ἐξυπνήσανε κι’ ἔτρεξαν νὰ δοῦν τί συμβαίνει. ‘Ο Βιντάλ κατάλαβε τότε ὅτι τὸ καλύτερο πού εἶχε νὰ κάμῃ ἦταν νὰ φύγῃ ἀπὸ τὸν πύργο πρὶν ἐπιστρέψῃ ὁ Μπαρράλ...

Μπῆκε, λοιπὸν, σ’ ἕνα καράβι και τράθηξε γιὰ τὴν Γένουα. ‘Η ὑποδοχὴ, ὁμῶς, πού τοῦ ἔκαναν οἱ κάτοικοὶ της δὲν τὸν εὐχαρίστησε διόλου και, ὕστερ’ ἀπὸ λίγες ἐβδομάδες ἔφυγε γιὰ τὸ Μιλάνο. Νόμιζε ὅτι θὰ μπορούσε μετὰ τὰ γλέντια νὰ ξεχάσῃ τὴν ὠραία ‘Αζελαΐδα, τὴν ὁποία εἶχε ἀγαπήσει μετὰ τὰ σωστὰ του. Τοῦ κάκου ὁμῶς! ‘Η ἀνάμνησὶς της τὸν κυνηγοῦσε παντοῦ. Καὶ, γιὰ νὰ διώξῃ ἀπὸ τὸ νοῦ του τὴν γλυκεῖα μορφή της, ἡ ὁποία τοῦ εἶχε καταστήσει ἐφιάλης, ἀποφάσισε νὰ φύγῃ ἀπὸ τὴν ‘Ιταλία και νὰ πάῃ στὴν ‘Ανατολή. Τὸ μακρυνὸ αὐτὸ ταξίδι τὸν... ἀπῆλθε τρέλλανε. Φανταζότανε πὼς ἦταν ἀκαταμάχητος γόνος, ὅτι καμιά γυναίκα δὲν μπορούσε νὰ τοῦ ἀνισταθῆ, ὅτι ἦταν γενναιότερος και ἀπ’ αὐτὸν τὸν ‘Αχιλλέα. ‘Εξιστοροῦσε στοὺς φίλους του κατορθώματα φανταστικὰ, τὰ ὁποῖα δὲν εἶχε τολμοῦσε νὰ πῆ οἱ βαρῶνος Μυγκάουζεν! ‘Εννοεῖται ὅτι οἱ γνωστοὶ του, πού τὸν εἶχαν καταλάβει, γελοῦσαν εἰς βάρος του και τὸν παρέσυραν στὶς χειρότερες τρέλλες, γιὰ νὰ... τὸν ἀπολαυθῶν.

Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς περιουσίας του στὴν ‘Ανατολὴ ὁ Πιέρ Βιντάλ ἐπεσκέφθη και τὴν Κύπρο. Καὶ στὸ μαγευτικὸ αὐτὸ νησί, τοῦ ἦταν γραφτὸ νὰ ὑποστῆ ἕνα πάθημα πού θὰ τὸ θυμότανε σ’ ὅλη τὴν ζωὴ:

Μιά μέρα, οἱ φίλοι του τοῦ παρουσίασαν μιά ‘Ελληνίδα ὠραιότατη, εἶνε ἡ ἀλήθεια—λέγοντάς του πὼς ἦταν ἡ ἀνεψιὰ τοῦ αυτοκράτορος τοῦ Βυζαντίου και πὼς εἶχε δικσιώματα ἐπὶ τοῦ θρόνου. ‘Ο Βιντάλ δὲν ἤθελε τίποτε περισσότερο... γιὰ νὰ πάρῃ φατιά. Χωρὶς νὰ φροντίσῃ νὰ ἐξετάσῃ ἂν αὐτὰ πού τοῦ ἔλεγαν ἀνταπεκρίνοντο πρὸς τὴν ἀλήθειαν, ἐρωτεύθηκε τρέλλὰ τὴν ‘Ελληνίδα και τὴν ἐζήτησε σὲ γάμο. Κι’ ἐκεῖνη ἡ πονηρὴ, δασκαλεμένη καταλλήλως ἀπὸ τοὺς φίλους τοῦ τροβαδούρου, ἐδέχθη νὰ γίνῃ γυναίκα του. Οἱ γάμοι τοὺς ἔγιναν μετὰ μεγάλη πομπὴ και ὑπῆρξαν ἀφορμὴ νὰ... ἐκτροχιασθῇ ὀριστικὰ τὸ μυαλὸ τοῦ Βιντάλ. Γιατὶ, ἀπὸ τὴν ἡμέραν ἐκεῖνη, ὁ Προβηγκιανὸς ποιητῆς πίστεψε μετὰ τὰ σωστὰ του ὅτι ἦταν ἤδη... αυτοκράτωρ τοῦ Βυζαντίου! ‘Εφοροῦσε αὐτο-

‘Ο τροβαδούρος Πῶλ Βιντάλ

(Παλιὰ Γκροβὴ)

κρατορική χλαμύδα, παράγγειλε να του φτιάξουν ένα θρόνο και, όταν έθγαινε περιπατο, έθαζε πληρωμένους κήυκες να είδοποιούν τον κόσμο να παραμερίση για να περαση ο αυτοκράτωρ!... Με δυό λόγια, οι κάτοικοι της Κύπρου βρήκανε πρώτης τάξεως θέμα διασκεδάσεως!..

Σιγά-σιγά, όμως, ο Βιντάλ άρχισε να νοσταλγή την πατρίδα του. Και μιά μέρα έφυγε ραφνικά για την Προθηγκία, αφήνοντας στην Κύπρο την σύζυγό του και... αυτοκράτειρα του Βυζαντίου. Και από τότε δεν ξανάγινε λόγος για την Έλληνίδα αυτή, της οποίας ούτε το όνομα δεν διεσώθη...

* * *

Ο Βιντάλ, όμως, δεν ήταν από τους ανθρώπους εκείνους που έπωφελούνται από την πείρα στη ζωή. Μόλις ξαναγύρισε στην πατρίδα του, άρχισε και πάλι τις παληές του έρωτικές τρέλλες. Κανένα πάθημα δεν μπορούσε να κάμη τον άνθρωπο αυτόν να λογικευθή. Λησμονώντας την περιπέτειά του με της Άζελαίδα, άρχισε και πάλι να την πολιορκή και να της στέλνη έρωτικά τραγούδια, πολλά από τα όποια θεωρούνται πραγματικά άριστουργήματα. Κ' η αλήθεια είνε ότι και ο Μπαρράλ, που δεν είχε πάρει ποτέ στα σοβαρά τον έξημμένο ποιητή, του επέτρεπε να έρωτοτροπή με την γυναίκα του, βέβαιος για την τιμότητα της Άζελαίδος.

Μιά μέρα, πέθανε ο εΐεργέτης του τροβαδούρου, ο κόμης της Τουλούζης. Ο Πιέρ Βιντάλ, τότε, για ν' αποδείξη την λύπη του, άφησε να μεγαλώσουν τα γένεια του και τα νύχια του, διέταξε τους υπηρέτες του να ξυρίσουν το κεφάλι τους και να κόψουν τ' αυτιά και την ουρά των άλλων του. Και έχρειάσθη να περάση από την Προθηγκία ο Αλφόνσος Β', βασιλεύς της Αριγώνος, για να επιβήλη στον ποιητή να έγκαταλείψη το έξωφρενικό αυτό πένθος.

Στο μεταξύ η Άζελαίς, μη μπορώντας πειά να υποφέρη άλλο τις έκκεντρικότητες και τις έρωτικές επιθέσεις του τροβαδούρου, τον διέταξε να έγκαταλείψη τον τόπο της. Ο τροβαδούρος μας άρχισε τότε να περιφέρεται έδω κι' εκεί στην μεσημερινή Γαλλία, σ' αναζήτησι καινούργιων περιπετειών. Στην Καρκασσόν γνωρίστηκε με μιά ώραιότητα δέσποινα, την Στεφανία ντε Πενωτιέ, η οποία έφερε, άγνωστο γιατί, και το όνομα Λύκαινα. Ο Βιντάλ την έρωτεύθηκε από την πρώτη στιγμή που την είδε και, για να της γίνη άρεστός, προσέθεσε ένα λύκο στο οικόσημό του και κυκλοφορούσε μ' ένα τομάρι λύκου στις πλάτες!... Οι νωρικοί της περιφέρειας, οι όποιοι δεν συμπαθούσαν διόλου τον έρωτόλο ποιητή, απέφασισαν να του παίξουν ένα άσχημο παιγνίδι: τον παραφύλαξαν μιά νύχτα σ' ένα σκοτεινό δρόμο, προσποιήθηκαν ότι τον εξέλαβαν για πραγματικό λύκο και έβαλαν τα σκυλιά τους να χυμήσουν καταπάνω του! Και σαν να μη του έφθανε η επίθεσις των έσσυγριωμένων σκυλιών, ο άτυχής ποιητής έδέχθη κι' ένα άγριο ξυλοκόπημα εκ μέρους των χωρικών. Και χρειάστηκε να μείνη στο κρεβάτι δυό μήνες, για να κλείσουν η πληγές του!...

Αυτή ήταν η τελευταία περιπέτεια του Βιντάλ.

"Υστερ' από το πάθημά του αυτό, ο τροβαδούρος μας συνετίσθη. Έπαψε πειά να ένογλη τις γυναίκες. Απεσώθη στην αυλή του Αλφόνσου Β', βασιλέως της Αριγώνος, κι' εκεί πέθανε, σε βαθύ γήρα, στα 1200. ο φαντασιόκοπος ποιητής, ο όποιος πίστεψε κάποτε με τα σωστά του ότι ήταν αυτοκράτωρ του Βυζαντίου!...

ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΚΑ

ΤΙ ΦΑΝΕΡΩΝΟΥΝ ΤΑ ΜΑΤΙΑ

Τα μεγάλα και άμυδαλωτά μάτια προδίδουν, ως επί το πλείστον, έξοχο πνεύμα και άγαθό χαρακτήρα.

* * *

Τα μικρά, ζωηρά και λάμποντα μάτια φανερώνουν πνεύμα ζωηρό και χαρακτήρα επιπόλαιο και πεισματάρη.

* * *

Τα μεγάλα στρογγυλά μάτια μαρτυρούν μέτριο πνεύμα και φιλήδονη ιδιοσυγκρασία.

* * *

Τα γαλανά μάτια μαρτυρούν συμπαθητική ψυχή και έμπιστο χαρακτήρα.

* * *

Τα μαύρα και λαμπερά μάτια φανερώνουν ζωηρή φαντασία και μεγάλη δραστηριότητα.

ΣΤΑ ΦΤΕΡΑ ΤΟΥ ΠΗΓΑΣΟΥ

ΟΙ ΩΡΑΙΟΤΕΡΟΙ ΣΤΙΧΟΙ ΤΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ ΜΑΣ

ΜΗΝ ΚΛΑΙΣ

Μην κλαίς αυτούς που σε στιγμές χαμού κι' άνημπορίας
Άνοιγουν διάπλυτα πανιά γι' άλλη ζωή περίσσια.
Αυτούς τους κλαίει το σούρουπο θλιμμένος ο βορρηάς
"Όταν γλυστράη στενάζοντας μέσ' απ' τα κυπαρίσσια...

Να κλαίς μονάχα που ζητούν κι' ώϊμένα! δεν μπορούνε
Σε ξένου κόσμου ξωτικά άκρογιάλια ν' άρμενίσουν,
Μόνο να κλαίς στα χείλη τους που πικρογέλια άνθουνε
Κι' δου κι' αν θέλουν, δεν μπορούν ποτέ τους να δακρύσουν!
Λ. Ο. Ν.

ΓΑΛΗΝΗ

Μοιάζει μαθι γυαλι ο γιαλός
καθώς τόσο πολυ άπαλός
τόσο στρωτός κι' άτάραχος άπλώνεται ως τα μακρη,
κι' ως μήτε βράχος για άσκημιά
μητέ νησι, μητέ καμμιά
ζαρωματιά δεν φαίνεται ως του πελάου την άκρη

Κάλμα μπουνάτσα απ' το πρωί
μητ' ένός μπάτη μιά πνοή
μητ' ένα χάιδεμα μιανού περαστικού ζεφύρου
κοιμάται η πλάση όλη γλυκά
κι' άντηχεί γύρω ρυθμικά
τραγουδι ωραίο κι' άργό! Παντού η σιγαλιά του άπειρου.

Μακρυά μονάχα έχει φανη
μιά πάσαρα μ' άσπρο πανί
μόνο σημάδι μέσ' τ' άχνό κι' άτέλειωτο κανάλι
που μιά πρὸς άνοιχτά μεριά
την πάν και μιά πρὸς τη στεριά
τά ρέμματα του μπουγαζιού την ξαναφέρνουν πάλι

Κι' εγώ που άγνάτια την θωρῶ
πόσο, μα πόσο λαχταρῶ
καθώς τραντάζει με τα μπλε κι' άσπρα της παραπέτσια
νάταν κ' η μαύρη μου καρδιά
ν' άρμένιζε σε μιά φαρδειά
μέσα σε μιάν άπέραντη κι' ωραία γαλήνη τέτοια.

Ν. ΠΡΕΤΟΥΝΤΑΡΙΟΣ

ΕΡΩΤΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΑΚΙΑ

Λάμπουν άπόψε τα ματάκια σου
σαν άστρα στον αιθέρα,
Παίζουν άπόψε τα χειλάκια σου
σαν ρόδα στον άέρα.

Στόλισες μ' άνθη τα μαλλάκια σου
κι' έγειρες στην ποδιά μου,
Κ' είπα —ροδόλαμπη η άνοιξις—
είνε στην άγκαλιά μου!...

Γ. Ν. ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Έπίλογος μιάς μέρας όλοφώτιστης
η δύσι έχει ξεχάσει στα φτερά της
πριν τα διπλώση —κάποια σαν άνέλπιστη
χαρά— και κάποια πνοή του ο μωσκομπάτης

Με ρόζ, η αύγη, λουλούδια, πρώτη πρόβαλε
όλόχαρη· πιό άργά ο μεσημεριάτης
μ' όλόφλογα, άνοιχτά άλικά γαρούφαλα
καρφώθηκε στη φλογερή καρδιά της

Κι' επίλογος της μέρας της αξέχαστης.
σκιές, άύλες μορφές, μέσ' στα όνειρά της!
η θύμησες γαλάζιες πεταλούδισαν
στ' άστρόφωτο να πνίξουν τα δεινά της.

ΠΑΟΛΑ ΣΕΤΣΙ